ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 1 март

Судъя: Б.И.Хайитбоев

Шовот туманлараро иктисодий суди раиси, судья Б.Хайитбоев раислигида судья ёрдамчиси Ш.Салаевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлиси:

Даъвогар: Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармасининг «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонасининг манфаатида

Жавобгар: «BOBO RAXIM NABIRALARI» фермер хўжалигидан 94.789.823,93 сўм қарздорликни ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили А.Ахмедов (ишончнома асосида) жавобгар иштирокида ишни кўриб чикиб кўйидагиларни

аниклади:

Даъвогар Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатаси Хоразм вилоят худудий бошқармаси «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонасининг манфаатини кузлаб Шовот туманлараро иқтисодий судига даъво ариза билан мурожаат қилиб, «BOBO RAXIM NABIRALARI» фермер хужалигидан 94.789.823,93 сум қарздорликни ундиришни сураган.

Палата ишни ўзининг вакили иштирокисиз кўришни сўраган.

Бугунги суд мажлисида даъвогар вакили тушунтириш бериб даьвони кувватлаб, даъвогар томонидан тарафлар ўртасида тузилган контрактация шартнома бўйича мажбуриятлар тўлик бажарилиб тегишли молиялаштириш ишлари амалга оширилганлигини, мазкур контрактация шартнома бўйича форс мажор холати юзасидан тегишли Комиссия ишни кўриб чикмаганлигини, карздорлик шу кунгача копланмаганлигини, даъвони тўлик каноатлантиришни сўради.

Бугунги суд мажлисида жавобгар вакили иштирок этмади, бирок жавобгарнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вакти ҳақида тегишли равишда ҳабардор қилинганлиги тўғрисида ишда тегишли ҳужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 128-моддасига кўра агар суд иктисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошка усулда хабардор килинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор килинган деб хисобланади.

Бундай ҳолда, суд ишни Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодексини тегишли моддаларига асосланган холда жавобгар иштирокисиз кўриб чикишни лозим деб ҳисоблайди.

Суд ишда иштирок этувчи тараф вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги ҳужжатларни таҳлил қилиб қуйидаги асосларга кўра даъво аризани тўлиқ қаноатлантиришни ва суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим деб топади.

Иш хужжатларидан аниқланган холатларга кўра, «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қўшма корхонаси ва «BOBO RAXIM NABIRALARI» фермер хўжалиги ўртасида 2021 йил 23 феврал куни №18-сонли "пахта хом-ашёси харид қилиш бўйича" контрактация шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандига асосан фермер хўжалиги шартномада кўрсатилган муддат ва тегишли микдорда пахта хом-ашёсини етиштириб даъвогарга етказиб бериш, даъвогар эса махсулот етиштиришни молиялаштириш ва харид килиш мажбуриятини олган.

Томонлар ўртасида тузилган шартноманинг 2.2-қисми "е" бандига кўра фермер хўжалиги "харидор" дан олинган уруғлик, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар ва бўнак (аванс) маблағларидан мақсадли фойдаланиши "ё" бандига кўра эса шартномавий мажбуриятлар бажарилмаган ҳолатда "Харидор"га, тўланган маблағлар бўйича қарздорликни мутлақ қоплаб бериш назарда тутилган.

Шартноманинг 4.2-банди талабидан келиб чиқиб «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонаси томонидан шартномада курсатилган экин ер майдонида пахта хом ашёсини етиштириш ва кейинчалик узига етказиб бериш мақсадида 60 фоиз аванс (бунак) пул маблағи, шу билан бирга агротехник хизматлар, уруғлик, минерал уғит, ёқилғи мойлаш маҳсулотлари, йиғим терим мавсуми учун керакли материаллар, транспорт хизматлари, терим пуллари ва бошқа харажатлар учун 507.010.834,74 сум миқдорида молиялаштирилган.

Бироқ, жавобгар «BOBO RAXIM NABIRALARI» фермер хўжалиги томонидан шартномада кўрсатилган 103 тонна махсулот ўрнига 57 тонна 630 кг пахта хом ашёси қисман етказиб берилган бўлиб натижада 94.789.823,93 сўм қарздорлик вужудга келган.

«TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонаси томонидан қарздорликни ихтиёрий равишда қоплаш юзасидан талабнома хати жавобгар томонидан ижросиз қолдирилган.

Буни оқибатда даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасига кўра, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8 ва 234-моддаларига кўра мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур ҳолатда мажбуриятлар "пахта хом-ашёси харид қилиш бўйича" контрактация шартномасидан келиб чиққан.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конун хужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи

одатларига ёки одатда құйиладиган бошқа талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодексининг 242-моддасига кўра, агар мажбуриятни бажариш муддати кўрсатилмаган ёки талаб қилиб олиш пайти билан белгилаб қуйилган булса, кредитор ҳар қачон ижрони талаб қилишга, қарздор эса - ижрони хар қачон амалга оширишга хақли бўлади. Мажбуриятни дархол бажариш вазифаси конун, шартнома ёки мажбуриятнинг мохиятидан англашилмаса, қарздор бундай мажбуриятни кредитор талаб қилган күндан бошлаб етти күнлик муддат ичида бажариши шарт.

Тарафлар ўртасида имзоланган "пахта хом-ашёси харид қилиш бўйича" контрактация шартномасининг 2.2-қисми "ж" бандига кўра "хўжалик" шартноманинг 1.1-бандида кўрсатилган мажбуриятларини узрли сабабларга кўра бажара олмаса ёхуд бажара олмаслик эхтимоли вужудга келса, "харидор" тасдикловчи хужжатларни такдим қилиши, шартноманинг 6.2-қисмига кўра ушбу шартнома шартларини бажарилишига тўскинлик килувчи енгиб бўлмайдиган куч (форс-мажор) холатлари бўйича бир-бирларини ва форс-мажорни тасдиклаш буйича комиссияни хабардор қилишлари ва комиссиянинг хулосасига кура "хужалик" жавобгарликдан озод қилиниши белгиланган.

Бирок, судда юкоридаги холатда форс мажор холатлари аникланмади.

Даъвогарнинг даъво талаби ишга такдим килинган юк хатлари, электрон счёт-фактуралар, таккослаш далолатномаси ва бошка тегишли хужжатлар билан тўлик исботини топади.

Узбекистон Республикаси Иктисодий процессуал кодекси 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи хар бир шахс ўз талаб ва эътирозларига асос қилиб келтираётган холатларни исботлаши керак.

Суд, юқоридагиларга асосан даъво аризани тўлик қаноатлантиришни, суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни лозим топади.

Узбекистон Бинобарин суд, Республикаси Иктисодий процессуал кодексининг 68,118,128,176,179-моддаларини, қўллаб,

карор килади:

Даъво ариза тўлик каноатлантирилсин.

«BOBO RAXIM NABIRALARI» фермер хўжалиги хисобидан «TEXTILE FINANCE KHOREZM» маъсулияти чекланган жамияти қушма корхонаси фойдасига 94.789.823,93 сўм асосий қарздорлик ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати жами 173.091.388,4 сўм ундирилсин.

«BOBO RAXIM NABIRALARI» фермер хўжалиги хисобидан Республика бюджетига 1.895.796,47 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал килув карори конуний кучга киргач ижро варакалари берилсин.

иктисодий ишлар бўйича су ой ичида кассация шикояти б

Мазкур ҳал қилув қар суд орқали Хоразм вилоят суди содий ишлар бўйича су бир ойлик муддатда апелляция тартибида шикоят бериши, ц ни инстанция судининг қонуний кучга кирган, апелляция тарт на хал қилув қарори устидан олти

Судья